

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . K 240—
za pol leta K 120—
za četrt leta K 60—
za en mesec K 20—
Za inozemstvo celoletno K 480—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 480—
za inozemstvo K 55—

SLOVENE

Inserati:
Enostopne petstirke (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 6—
poslana itd. po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Razpisli se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hrane.
Ljubljanske št. 650 na naročilo in št. 349 na oglas,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bonn.-buro, 7563.

Dalmacija in njena krona.

(Govor nar. poslanca dr. Ante Dulibića v seji nar.
skupščine dne 8. avgusta 1921 povodom razprave
o državnem posojilu.)

Vso neurejenost in nerazboritost naše
finančne uprave nam kaže njeno postopa-
nje pri zamenjavi denarja v onih delih
Dalmacije, ki jih je dosedaj izpraznila
Italija.

V drugem pasu je bilo v svrhu zame-
njave izročeni približno 200 milijonov
nežigosanih kron, pravim približno, ker na-
tančnih podatkov nimam. Sicer pa vsota
na tem, kar hočem povedati, ničesar ne
menja.

Teh 200 milijonov nežigosanih kron ob
času naše zaposedbe je predstavljalo efek-
tivno vrednost 80 milijonov dinarskih kron,
ker se je računal 1 dinar kot deset nežigo-
sanih kron, a ena lira kot 16 ali 17 nežigo-
sanih kron. Ta denar je imel torej na tem
ozemlju svojo efektivno vrednost, četudi
nepopolno, kajti v začetku je imela nežig-
osana krona v zasedenem ozemlju večjo
vrednost nego žigosana, a polagoma je ne-
žigosana krona padla na gori navedeno
vrednost.

Priznam, da se mora država sedaj pri
zamenjavi denarja zavarovati, da ne bi bil
naval s temi kronami prevelik; toda mi-
slim, da mi bodete pritrdili, da predujem,
ki ga je dala vlada, v nobenem slučaju ni
smel biti nižji, nego je bila vrednost, ki jo
je imel denar, ko je naša oblast prišla v te
kraje. A kaj se je zgodilo? Povedali so mi,
da ljudje niso dobili več nego 16 milijonov
dinarskih kron. Torej namesto 80 milio-
nov samo 16 milijonov kron ali 4 milijone
dinarjev. Potemtakem se je odvzelo prebi-
valstvu celih 64 milijonov dinarskih kron!
Po mnenju tamkajšnjega našega ljudstva
se je sploh več porabilo za komisije, nego
se je dalo ljudem. V poldrugem mesecu so
pa samo na carini in davkih izterjali več,
nego je država dala predujema na vsi stari
denar, ki se je inkameriral. Sedaj si mo-
rete misliti, kako črna je slika tega ubo-
gega kraja. Šibenik je bil preje jako pro-
metno in živahno mesto, a danes vlada v
njem popolno mrtvilo. Po vaseh je lakota;
ljudstvo nima s čim kupiti kruha, ker je
denar, ki mu ga je bila izplačala vlada v
ime predujema, že porabilo, a v blagajnah
ne more dvigniti vlog. Sploh je v mesecu
dni nastopilo popolno mrtvilo in jaz, ki sem
bil 14 dni doma, moram priznati, da sem
moral iz neke obupnosti pobegniti.

Mislil, gospodje, in ponavljam, da se
kot predujem nikdar ni smelo dati manj
od esektivne vrednosti, kajti ako vzamete
ljudstvo 64 milijonov dinarskih kron, ste
mu s tem vzeli vso imovino. Za državo pa
to ne bi bilo veliko breme, ker ako bi bila
država izplačala celo efektivno vrednost,
bi bila izdana vsega 20 milijonov dinarjev,
kar ni pretirano. A kar se tiče ostalega
zneska, bi se moglo počakati, da se vidi,
koliko denarja je v tretjem pasu in se po-
tem odločiti, kako se bo to vprašanje kon-
čno rešilo.

Gospodje, ravno ko sem odhajal od
doma, sem slišal, da je prišla neka naredba,
s katero se odreja druga akontacija. Kakor
vidimo, da se je preje izplačal samo prvi
akonto. Sedaj morajo ljudje iz najoddalje-
nejših sel in bivališč zopet v mesto, kar je
zanje skrajno mučno; stvar se vleče po celi
mesec. — Oblast je torej spoznala, da je
pogrešila ko je vzela ljudstvu vso goto-
vno in odredmila je drugo akontacijo. Ta
akontacija bo prinesla tem krajem približ-
no 20 milijonov kron. S prvimi 16 milijoni
bo ljudstvo torej prejelo vsega 36 milio-
nov kron; 44 milijonov kron se mu odvza-
me. Ta denar bo zalegel za mesec dni, po-
tem bo pa zopet gorje. Dati bi se bila
morala takoj prvič kot predjem efektivna
vrednost denarja, kajti ako ljudstvo dobiva
kapljo za kapljo, bo vse potrošilo, dočim bi
bilo moglo v nasprotnem slučaju z denar-
jem drugače gospodariti in kaj prihraniti.

Rekel sem, da se topot ne bo dalo več
nego približno 20 milijonov dinarskih kron.
To je tako: V prvem pasu, ki je bil evaku-
iran, se je dalo z drugo akontacijo 40 %
skupne vsote. Toda tukaj bo drugo raz-
merje. Kajti v drugem pasu je izkazana
vsota večja od 200 milijonov nežigosanih

kron, a število prezentantov, ki so prinesli
manj nego 10.000 kron, manjše, pri novi
akontaciji se pa daje, kakor se zdi, na vsa-
kih 10.000 kron 40 odstotkov. V drugem
pasu so ljudje, ki so prinesli velike vsote,
a njihovo število je nesorazmerno večje,
nego je število takih ljudi v prvem pasu.
Potem pa še to, da se je pri bankah našlo
nič manj nego okoli 70 milijonov gotovine.
Mislim, da bo dolžnost vlade, da nekoliko
pogleda v knjige in dožene, odkodi ta de-
nar. Po tem pa morete videti, da ljudstvo

samo ni prineslo pretirano veliko denarja.
Sploh moram ugotoviti, da se tisto, česar
se je vlada bala — da bodo namreč prišli
ljudje z milijardami — ni zgodilo, ker je
dosedaj narod prinesel v obeh pasovih
vsega 300 milijonov nežigosanih kron.

Iz tega vidite, gospodje, da se dela
brez globokega premisleka. A te zgrešene
odredbe nam silno škodujejo, posebno še,
ker smo na periferiji: tu hodi mimo zuna-
nji svet in nas vidi; tako izgubljammo dobro
ime.

Masarykov sestanek s Hainischem.

Hallstatt, 10. avgusta. Vsled oboje-
stranske želje sta se danes v Seltzthalu
sestala predsednik češkoslovaške repub-
like Masaryk, ki se vrača s svojega bi-
vanja v Italiji, in nemško-avstrijski zvezni
predsednik Hainisch. Zvezni predsednik
Hainisch in zvezni kancelar Scheber sta
v Seltzthalu pričakovala češkoslovaški
posebni vlak s predsednikom Masarykom
in ministrom za zunanje zadeve dr. Bene-
šem, ki se je predsedniku Masaryku peljal
nasproti do italijanske meje. Predsednika
sta se srčno pozdravila, nakar so se pre-
stavili obojni spremljevalci. Po kratkem
bivanju v Seltzthalu so se odpeljali v Hall-
statt ter sta med vožnjo Masaryk in Hai-
nisch ostala pol ure sama. Pozneje sta se
udeležila pogovora tudi dr. Beneš in dr.
Scheber. Ob 13. uri je vlak prišel v Hall-
statt, nakar sta se oba predsednika s
spremljevalci prepeljala preko jezera v
trg Hallstatt, kjer so ju domačini in šte-
vilni letoviščniki srčno pozdravljali. Po
zajutruku so si ogledali muzej ter posetili

lesno strokovno šolo, nato pa so se dali
časa voziti po cesti ob Hallstattskem je-
zeru. Ob 17. uri so se vrnili na kolodvor
ter se je predsednik Masaryk odpeljal.

Dunaj, 10. avgusta. Sestanek med
predsednikom češkoslovaške republike dr.
Masarykom in predsednikom avstrijske
republike dr. Hainischem, katerega sta se
udeležila tudi češkoslovaški zunanji mi-
nister dr. Beneš in zvezni kancelar dr.
Schober v svoji lastnosti kot zunanji mi-
nister, je imel popolnoma zadovoljive
uspehe. Razpravljalo se je na tem sestanku
o celi vrsti gospodarskih in političnih
vprašanj, ki so važna za nadaljni razvoj
obeh sosednih republik. Razgovori so do-
vedli do tega, da se je moglo v vseh smer-
nicah in posameznostih ugotoviti popolno
soglasje. Program obeh vlad, ki se ima
uresničiti v dobrobit srednje-evropskih
narodov, tvori vpisovitve položaja v
Srednji Evropi v zmislu mirovnih pogodb
in izobličanje tega položaja v močno pod-
lago reda in miru v vsej Evropi.

Odločilni boj za Gornjo Šlezijo.

Pariz, 9. avgusta. Na seji vrhovnega
sveta je Briand v svojem govoru izjavil:
Ves svet soglasno priznava, da velja glas
delavca ravno toliko kakor glas kmeta. Z
etičnega stališča se pa ne more reči, da
imata oba isto vrednost, kakor glas prebi-
valca, ki je ostal v deželi ter je na končni
usodi dežele gotovo bolj interesiran kakor
izseljenec. Od 200.000 izseljencev jih je
glasovalo 180.000, in sicer za Nemčijo.
Ako se premotri izid glasovanja kot celo-
ta, ni dvoma, da je nemški prebivalec na
zahodu, poljski pa na vzhodu. Z geogra-
fičnega stališča je rešitev lahka. Premotri-
vanje od gospodarske strani pa je izkaza-
lo, da so v poljskem delu znatna nemška
industrijska centra. Ako bi se zaveznički ne
mogli zediniti, bi bile posledice neprera-
čunljive. Francoska vlada se zaveda te ne-
varnosti in je to vprašanje premotrivala.
Prepričana je, da bo soglasna dobra vo-
lja zaveznikov pripomogla do tega, da se
bo za gornje-šlezijski problem našla rešite-
v, ki bo odgovarjala primernosti ter do-
ločbam mirovne pogodbe in izidu glaso-
vanja. — Nato je govoril italijanski mi-
nistrski predsednik Bonomi in problem po-
jasnil z juridičnega stališča. Izjavil je, da
sta francoska in angleška teza zapleteni
ter se je zavzemal za medsebojne porav-
nave. Japonski zastopnik se je izjavil
slično in rekel, da je sporazum potreben,

da se vzdrži enotnost zaveznikov. Zastop-
nik Zedinjenih držav se diskusije ni ude-
ležil.

Pariz, 9. avgusta. Na poziv Lloyd Ge-
orgea je vrhovni svet izrekel nastopni
sklep: Z ozirom na težkoče, ki izvirajo iz
tega, da izkazujejo v središču industrijske-
ga pasu Gornje Šlezije ležeče mestne obče-
ne močne nemške večine, predmetne ali
podeželske občine pa poljske večine, in da
so te občine navezane druga na drugo, da-
lje glede na potrebo, da se spravi ta polo-
žaj v sklad z načeli mirovne pogodbe, je
bila komisija izvedencev pozvana, naj to
vprašanje ponovno prouči. Na podlagi te-
ga sklepa, se je sestala izvedeniška konfe-
ferenca, ki se bo nocoj in jutri dopoldne
bavila s proučevanjem problema na dolo-
čeni podlagi.

Pariz, 10. avgusta. Časopisje zelo
ugodno komentira včerajšnjo drugo sejo
pogajanj vrhovnega sveta. Listi soglasno
izražajo svoje veselje nad tem, da sta dala
Lloyd George in Briand jasno vedeti, da
sta pripravljena vse mogoče storiti v
svrhu, da se doseže poravnava. Vse časo-
pisje se veseli, da so delegati v splošnem
opustili načelo nedeljivosti industrijskega
ozemlja. »Echo de Paris« se boji, da ne bi
vsled opustitve načela nedeljivosti preveč
trpele francoske zahteve na korist angleš-
kih.

Glad in kolera v Rusiji.

Lvov, 9. avgusta. (Izv.) Katastrofalni
glad v Rusiji jemlje nepopisne dimenzije.
Velikanske množice so se podale na peš-
potovanja in se razlivajo v vse smeri, po-
sebnost proti poljskim in rumunskim mejam,
torej vse čez Ukrajino. Med prebivalstvom,
ki trumoma zapušča bivališča, se pojavlja-
jo »proroki«, ki kmetom pridigujejo, naj
uničijo vse, češ splošni konec se bliža. Tako
ljudje sami zažigajo mnoge naselbine.
Celo »Črezvičajka« je brez moči napram
tem prorokom, katere ljudstvo skriva in v
potrebi celo z orožjem brani.

Kijevska »Izvestija« javlja na pod-
lagi uradnih statistik kot število žrtev gla-
du 25.000 dnevno, na kolero pa umira dnev-
no okrog 50.000 ljudi.

Moskovska »Izvestija« poročajo, da se
valijo valovi izseljencev v moči približno
šestih milijonov (!) čez gubernije Tambov,
Penza, Voronež, v smeri proti Moskvi. Dne
20. julija so dosegli Tambov. Stotisoči od
stradanja besnih ljudi so planili na trgov-
ne in skladišča; konje rdeče konjenice in
požarnobrambni oddelki so polovili za
prehramo mas; rdeča vojska v Tambovu se
je uprla povelju oboženeva nastopa.

Sovjetne oblasti v desnodnjeperski
Ukrajine so izdale proklamacijo, podpisano
po Pjatakovem, ki obeta vse, celo politično
samostanost Ukrajini, le da se pomaga
stradajoči Rusiji. Proklamacija konča »Po-
damo vam samostalno Ukrajino — dajte
nam kruha!«

Beseda za bedno du- hovščino.

Vse toži danes o slabih razmerah,
opravičeno in neopravičeno, mnogokrat pa
tisti največ, ki se jim razmeroma še naj-
bolje godi. Samo duhovščina dela v tem
oziru nekako izjemo, dasi je bridka, četudi
nepoznana resnica, da danes duhovščina
— na splošno — izmed vseh duševnih de-
lavcev gmotno najbolje stoji, tako da se
moramo opravičeno vprašati, kako se mo-
re duhovščina s svojimi skromnimi dohod-
ki sploh preživljati! Stara resnica je sicer,
da niso v nobenem stanu dohodki tako ne-
enakomerno razdeljeni ko pri duhovni-
škem, toda po pretežni večini so dohodki
duhovščine tako pičli, da pomenijo danes
naravnost socialen škandal. Poglejmo!

Župniki na malih župnijah po hribih
in po ravnam imajo povprečno mesečno
plabo od 600—700 K. Povečini nimajo no-
bene bire v naturalijah. Kake dohodke
imajo — postranske? Naturalne stanova-
nje, krog 300 K od mas (ponekod tudi teh
ni zadostno) — štolnina v takih župnijah
je taka, a si leto in dan ne zasluži za eno
srajco. Kako naj živi? Kako naj se obleče?
Kako naj plača posla? Kako naj naroča
knjige, časnike? S kaplani je isto, kjer ni
kolekture, nima nikjer 1000 K mesečno. S
tem plačaj vse. Kako? Pa imajo župniki po-
sestva, bi kdo ugovarjal? Da. Mala posest-
va s tujimi močmi obdelana se povziva-
sama sebe. Delavci, hrana, pijača, to so
vsote, ki jih človek s tako plačo nikoli ne
more zmagati. Kazal mi je župnik račun.
Za spravilo 9 voz sena je plačal v gotovi-
ni, hrani in pijači 4000 K. Kdaj in kako naj
jih dobi od ekonomije? Mala nesreča, da
mu pade krava, odkod naj dobi 10.000 K
za drugo kravo? Da takim blaga srca ne
bi darovala kaj v naturalijah, ali pri ka-
kem obredu v denarjih — bi morali iti ka-
morkoli s trebuchom za kruhom.

Je pa čisto gotovo poniževalno za iz-
obraženega delavca, če je za preživljanje
odvisen od »napoznin« kot plačilni nata-
kar. Sicer pa tam, kjer so male župnije, tu-
di najboljša srca ne morejo kaj darovati,
ko so sama revna. Mnogim pa zveni po
ušesih »farska bisaga« in so v svoji brez-
miselnosti uverjeni, da je vsak duhovnik
dod ušes zasut v cekine.

Razen duhovniške službe vrše vsi žup-
niki tudi službo matičarjev za državo. In
koliko jim vlada plača za to delo? Po 7 K
— 16 K, 20 K, celo po 40 K za župnijo,
kjer je 7000 prebivalcev, — na leto! Ali ni
sramota, da se take vsote nakazujejo pod
slovesnim naslovom: za vodstvo in spiso-
vanje matic!

O teh pa je znano, da so kamen spo-
tike in zabavljanja, dasi danes niti tretjina
tiste vrednosti ne dosežejo kot so jo imele
pred vojno. Ljudje so tako smešno abotni
ali pa hudobni, da vsi natanko vedo: Kro-
na je krajcar — za vse druge, samo duhov-
niku naj bi bila krona — še vedno krona.
Nihče ne pomisli, kaj so takse odvetnikov
in notarjev, nihče tudi tega ne, da celo dr-
žava za vsako »rešitev« — odgovor zahte-
va danes pristojbino. Kljub temu se mu
pa zdi, da je mrmranje nekoliko uteme-
ljeno. Kdo potrebuje največ maticnih iz-
pisov? Družine proletarcev — in tako mo-
ra revež plačati to, kar je krvava dolžnost
vlade, da ona plača. Za vojaščino, za sod-
nije, za glavarstva in na vse kraje — ve-
dno uradno pošiljanje izpisov. Počim so
golice, papir, koverti? Vse pokrij župnik,
svoto 7 — 40 K na leto! Trikrat in večkrat
toliko bi stali državo samo maticarski
uradniki kot jo sedaj stane vsa plača za
duhovščino. Če ob takem finančnem stanju
naše duhovščine beremo, da dobiva srbski
arhierej, ki potuje po Ameriki, iz države
blagajne na leto še enkrat toliko dnev-
nic kot znaša celotna letna plača vse du-
hovščine v Sloveniji, če beremo, da je za
inštalacijo patriarha votirala državna bla-
gajna 18 milijonov dinarjev — potem po
pravici ogorčeni pravimo: Tudi naš davek
je v teh milijonih! Če vlada proslavi zgo-
dovinski moment prvega patriarha — naj-
ga, svobodno ji; če sodi, da je za državo
prav, če gre srbski duhoven v Ameriko.
Tudi prav — a tudi za nas katolike so du-

hovniki nastavljeni, mi vemo, da delajo, veliko delajo — in zato mi davkoplačevalci zahtevamo, da so dostojno plačani — kot delavci. Da — še nekaj je zanimivo: Vodilni politik JDSar je rekel sošolcu duhovniku: Saj bi vam dali, kar bi hoteli, samo centralisti bodite. Reven duhovnik pa mu je rekel: Ostanem pri krompirju v oblikah — in svoboden.

Prost uvoz zvonov.

Belgrad, 10. avg. (Izv.) Danes je imel ekonomsko - finančni komite ministrov daljšo sejo, na kateri je med drugim sklenil dovoliti prost uvoz cerkvenih zvonov. Ker je vsled velikih valutnih diferenc, ki so se pojavile v zadnjem času, postal uvoz različnega industrijskega blaga iz tujih držav zopet rentabilen, so stavile različne industrijske korporacije na vlado zahtevo, da se poviša carina na uvoz vseh tistih industrijskih izdelkov, ki se izdelujejo tudi v naši državi. Ekonomsko-finančni komite je prošnji domačih industrij ugodil in sklenil principiarno povišanje uvoznih carin, ni se pa še zedinil glede višine povišanja.

Koncesije za preiskovanje rudnikov.

Belgrad, 10. avgusta. (Izv.) V zadnjih dveh letih se je priglasilo pri ministrstvu za šume in rude jako mnogo prosilcev za dovolitev raziskovalov v Črnigori, v Metohiji in na Kosovem polju. Po doslej veljavnih določilih srbskega rudniškega zakona ni bilo mogoče tem prošnjam ugoditi. Sedaj pa se je ministrstvo za šume in rude odločilo, da izda novo naredbo, na podlagi katere bodo mogle dobiti koncesije za prostosledne različne privatne družbe in tudi posamezne osebe. (Na mesto izvoznic bodo stopile poslej rudniške koncesije za različne politične kupčije.

Neuspeh Zanelle v Belgradu.

Belgrad, 9. avgusta. Po sklepu ministrskega sveta se naša vlada ne more spustiti v pogajanja s predsednikom reške države, dokler se vlada na Reki ne formira. Gospod Zanelle pa je vendar poizkusil priti v avdijenco k ministrsk. predsedniku Pašiću. Ministrski predsednik ga je sprejel v kratki in formalni avdijenci, v kateri mu je naznanil stališče jugoslovanske vlade. Predsednik Zanelle ostane še par dni v Belgradu, nato bo odpotoval v Rim, kjer bo obvestil o svoji misiji v Belgradu italijanskega zunanjega ministra.

Poljska.

Za slučaj padca sovjetstva v Rusiji pripravljajo Poljaki skupno z Rumunijo in s Petljurevci nov pohod proti Kijevu. Ukrajinske čete, ki se nahajajo na Poljskem, že stoje deloma na stari avstro-ruski meji, kamor prihajajo neprestano i poljski oddelki. »Gazeta Lwowska« javlja, da se je podal državni načelnik Piłsudski pred nekoliko dnevi na iztočnogalicijsko mejo, kjer se ima vršiti velik pregled čet. Dotična krajevna imena pa list zamoči.

»Kurjer Lwowski« (list polj. min. predsednika) našteje povodom prihoda češkega ministra Hotovca v Varšavo pogoje za poljskočeški sporazum: 1. Priznanje pogodbe v Rigu, 2. izročitev ukrajinskih političnih beguncev v Češko, 3. da se Češka odreče ozemelj v Tešinu in na Slovaškem, 4. pomoč Poljski na Šleskem, in 5. dunavska zveza Češke z Avstrijo in Mažarsko. Češko časopisje, kakor znano, v zadnjem času odklanja pristop Poljske k mali ententi.

LISTEK.

Vtisi iz Goriške.

Piše Prekogorec.

(Dalje.)

Tla sama, po katerih je vojska divjala, še davno niso izčiščena raznih izstrelkov, ki jih v najrazličnejših oblikah pokriva. Sicer pobirajo vojaki granate in jih razstreljujejo. Vsak čas grme od te ali one strani take eksplozije. Dostikrat se granate same razstreljujejo, ko se pod silno vročino razbelijo. Kdor hodi stranpoti po Sv. Gori, Sv. Gabrijelu, Sv. Katarini itd. dobi povsod težke municije bodisi v kupih bodisi raztresene za cele vlake. A nevarna so taka pota. Tudi domačini jih radi ne hodijo, ker so se radi njih pripetile že težke nesreče. Kdor jih pa hodi, treba mu je največje opreznosti; pred vsem mora vedno vedeti, kam svojo nogo nasloni. Ogromne so množine bodeče žice in španski jezdeci ter železnih drog in travverz. Ampak tudi to razpada. Rja razjeda zelo hitro tudi železo. Človek bi ne verjel, kako hitro se ta razkroji vrši. Poti so na veliko postlane z drobci min, granat in šrapnelov, toda vsi ti drobci bodo, če-

Učiteljski vestnik.

Danes je seja višjega šolskega sveta. V torek je izšlo v »Slov. Narodu« prav neokusno navodilo in strašilo za gospode člane, ki naj bi dobro premislili, predno bodo glasovali — za sedanje in bivše Slomškarje. Do mozga zagrizen pisec dotičnega članka je gotovo med kompetenti in ima velik strah, da bi gospodje v višjem šolskem svetu pri oddaji služb vpoštevali v prvi vrsti starost in kvalifikacijo ter družinske razmere in še kakšne zasluge, česar vsega bržkone tej blagi duši manjka, in si hoče pomagati s tem, da tekmece Slomškarje zlobno denuncira. Gospodom članom višjega šolskega sveta je zagrozil z dolgo šibo, če bi pozabili nanj. Mi o gospodih članih vkljub temu, da imamo že precej gradiva za »Knjigo dejanj«, še nimamo tako slabega mnenja, kakor gosp. denunciant G. Na našo zahtevo, naj uvedejo proti Slomškovi zvezi disciplinarno preiskavo, so nam odgovorili, da nimajo povoda. To kaže, da je inteligenca gospodov članov višjega šolskega sveta visoko nad prostiško maniro denunciantov kalibra G. Člankarja je bržkone vrgla iz kolesnic izjava kralj. namestnika g. Hribarja, da hoče čuvati pravo in pravico. Tudi mi in z nami vsa poštena javnost je za pravo in pravico, ker samo to je temelj državi, za katero delamo in bomo delali, dokler ji bode sveto navedeno načelo kraljevega namestnika. Pobijali pa bomo piščeve boljševiške metode, ki so nečastne za vsakega hribovskega drvarja in spodbujajo obstoj države, če bi se jih oprijeli oni, kojih dolžnost je držati se zakonov in ravnati po vest. Tovariši in tovarišice, člani Slomškove zveze, le hladno kril! Naša vest je mimalo zgodi pa se kaj lahko, da bodo oni, ki nam živim kopljejo grob, prej ali slej pali sami vanjo.

Politične novice.

+ Vprašanje slovenskih srednjih šol na kongresu Zveze srednješolskih profesorjev v Julijski Benečiji. Te dni je zborovala v Trstu Zveza srednješolskih profesorjev v Julijski Benečiji. Eno glavnih točk je tvorilo vprašanje slovenskih srednjih šol. O predmetu je poročal predsednik Zveze Cropaz (Kropac), ki je razvijal te-le misli, Slovani morajo razumeti, da mora Italija skrbeti za varnost svojih meja, kakor tudi Italijani razumejo bridkost Slovanov, ki so bili odtirani od svojega naroda. Italijani od njih ne zahtevajo veliko. Ne zahtevajo, da bi se odpovedali ljubezni do svojega naroda in kulture; to bi bilo nemoralno in nemorealen človek je vedno slab državljan. Zahtevajo samo, da slovanski tovariši računajo z danim položajem in svoja čustva vsporede z interesi italijanske države, uporabljajoč svoj vpliv med svojim ljudstvom, da ga dovedejo do enakega prepričanja. Kar tiče slovenskih šolskih zahtev, so one, ki jih vsebuje spomenica dne 26. januarja t. l. odločno pretirane in so vzbudile med Italijani opravičeno nevoljo. Drugače je z zahtevami, ki jih navaja kongresu predložena spomenica. Te zahteve daje rad v razpravo. — Nato je odgovarjal kot zastopnik Slovanov prof. Budal, ki je pojasnil, da so bile zahteve prve spomenice mišljene kot maksimalni ideal, ki naj bi se uresničili morda po desetletjih, ko se bodo duhovi pomirili in se ustanovitev — kake šole ne bo presojala s takega stališča kakor sedaj. Odločno zavrača vsako misel iredentizma in prosi, naj se nove zahteve vzemo v pretres. — Po dolgi razpravi je kongres sklenil, da sprejema slovenske zahteve, kar tiče števil šol, ne pa kar tiče krajev, kjer naj bi se šole namestile. — Nato se je znova oglašil profesor Budal in rekel, da je v interesu slovenskih šol boljše, da se o vprašanje pusti zaenkrat nerešeno. Namesto

tega naj se ustanovi italijansko-slovanska komisija, ki naj to vprašanje tekom bodočega šolskega leta temeljito prouči na temelju zanesljivih statističnih podatkov in življenjskih pogojev in potreb slovanskega prebivalstva. — Ta predlog je bil soglasno sprejet. Z večino glasov je bil sprejet tudi predlog, da se vlada pozove, naj premesti hrvatsko učiteljsko iz Kastva v Volosko.

+ »Spec«. Ali veste, kaj je »spec«? Nel Stvar je taka: Nekdaj je vladala v ljudskih šolah silna strogost in disciplina, vse drugače kot danes, v dobi prosvitljene humanitete in prizanesljivosti. Vsi učenci so morali nepremično sedeti in položiti obe roki z iztegnjenimi prsti predse na klop. Če se je pa našel kje v zadnjih klopih živahnež, ki se je kljub strogi prepovedi nekoliko poigral pod klopjo, je že vzdignil drobno ročico s tenkimi prstki kakšen »Fleiss-zettelschüler« in toliko časa mihal, dokler ni zločinca učitelju zatožil, na kar jih je zločinca naštel učitelj, učenci pa po šoli »specu«. — Tudi včerajšnje »Jutro« je stegnilo svojo rokco z umazanimi prstki proti Belgradu in »špecialo«: »Ata Pašić, »Slovenec« pa piše, da vi nimate zapadno-evropske kulture.« Po končani »špecialariji« se je »Jutro« zopet lepo mirno vsedlo na svojo velsrbsko klopico in čaka, da bo ata Pašić neubogljivega »Slovenca« natepel s palico. Kar naj čaka! — Čaka naj tudi na meritoren odgovor na svoj včerajšnji uvodnik. Kadar bodo gospodje napisali kaj boljšega, potem. Na to pa ne.

+ O komunistih in Habsburžanih pri našajo belgrajski listi jako obširna poročila, iz katerih sledi, da citiramo »Pravdo« od 10. avgusta, »da su naši komunisti stajali u neprijateljskoj vezi sa kompanijom Gagliardi, Saks i. dr.« To izdajalsko početje, nadaljuje »Pravda«, je iskalo tudi ožje sodelovanje z Radićem, in obstoje znaki, iz katerih se da sklepati, da je ta zveza tudi obstajala. Nato poroča »Pravda« o različnih sestankih zarotnikov in o zvezah, ki so jih imeli z albanskimi razbojniki, z madžarskimi grofi in komunisti in z monarhisti v Avstriji. — Mi ne vemo, kaj je na vseh teh govoricah in vesteh, ampak eno vemo: Če bo naša uprava in vladavina dobra, ne bo države razbila nobena vnanja agitacija, ker bodo rekli ljudje: Tukaj nam je dobro biti! Če pa vlada in uprava ne bosta zadovoljili ljudskih teženj in želj, pa vnanje agitacije sploh ni treba.

+ Občinske volitve v novih italijanskih pokrajinah. Tržaški listi poročajo iz Rima, da se vrši na centralnem uradu za nove pokrajine konferenca zastopnikov generalnihcivilnih komisariatov v Tridentu, Gorici, Trstu in Poreču zaradi odredb ob bodočih občinskih volitvah. Volitve se razpišejo s kraljevim dekretom, kakor hitro se ministrski predsednik Bonomi vrne v Rim in se bodo izvršile tekom prihodnjega pol leta.

+ Vojni govor Trockega. Iz Lvova se nam poroča: Čudno je, da vlada v Trocki-jevi okolici vojno razpoloženje; v zadnji seji Vseruskega Izvrševalnega Odbora je Trockij silno napadal kapitalistično Evropo in Leninovo pobotoval. politiko: »Mržnja Evrope proti nam«, je rekel, »se bo maščevala najprvo na Poljski, kajti proti tej državi bo namerjen naš prvi udarec. Poljska ni izvršila obljube, dane nam v Rigu, zato mora biti kaznovana. Neposredno potem bomo začeli vojno z rumunskimi boljari, kar nam bo prineslo i živeža, ki nam zdaj manjka.« Podobne misli so izjavili Radek, Podvojskyj in Dalmatov. Zlasti Radekov govor je bil nadvse oster in preteč. Trockij in njegovi ožji somišljeniki hočejo očitno, da vstopi Rusija v novo obupno pustolovščino, ki naj prinese kruha...

+ Zadnje grožnje boljševizma. Po splošni sodbi so dnevi boljševizma na Ruskem šteti. To priznava tudi uradno glasilo

moskovske vlade »Pravda«. List navaja še enkrat boljševiški program in pravi, da je samo v njem rešitev človeške družbe. Toda — pravi list — sto let ga še ne bo mogoče uničiti. Potem napoveduje list, da se povrne Rusija pod caristično reakcionarstvo, potem, »ko se je upijala od komunistične svobode« (lepa svoboda je bila tol!) Toda tisti, ki prihajajo, bodo morali vse iznova graditi, kajti boljševiki bodo skrbeli za to, da vse porušijo. (Veliko ne bo več porušiti!) Vlada, ki pride za sedanjjo, bo stopila na pokopališče. — To so zadnje grožnje boljševizma, ki so pravzaprav odveč, kajti kar je bilo za življenje sposobnega in potrebnega, so boljševiki že ubili in v pokopališče se je Rusija izpreminjala, odkar so z njo zavladali boljševiki.

Prekmurje.

p V proslavo dne 3. januarja 1919 v borbi za Madžari v Murski Soboti padlih jugoslovanskih vojakov bo o priliki narodne slavnosti v nedeljo, dne 14. avgusta t. l. po večernicah na pokopališču v Murski Soboti žalna manifestacija. Pevski zbor »Ljubljana« bo zapel in vojaška godba bo zaigrala žalostinko padlim žrtvam.

p Nastop pevskega zbora »Ljubljane«, ki bo sodeloval na velikih narodnih slavnostih v Prekmurju, prebivalstvo z velikim zanimanjem pričakuje.

p Potne legitimacije za vsakokratno potovanje zahtevajo hrvaški orožniki in policaji od Prekmurcev, ako potujejo čez edino železniško zvezo Medjimurje v Slovenijo. Politična oblast doslej še ni ničesar tozadevno raglasila, a ti orožniki pa ne poznajo nobenega parda. Zgodilo se je že več slučajev, ko so Prekmurce enostavno spodili nazaj, ker niso imeli teh »Pribičevićevih« izkaznic. O »batinanju«, katero je vsled tega istotako doletelo dva Prekmurca, nočemo ničesar omeniti, ker bi nazadnje zopet na s nazvali »nekulturnim«. Oblasti, naredite vendar enkrat red! Sedaj imamo centralizem, katerega so nam predstavljali kot čudodelni lek zoper vsakojake upravne in druge konfuzije, pa izgleda, da so te konfuzije vedno huje!

Štalijske novice.

š Odkritje Kocenove spominske plošče. V nedeljo, 7. t. m. se je izvršilo ob najlepšem vremenu slovesno odkritje spominske plošče na rojstni hišici slavnega kartografa Blaža Kocena na Hotunjem, župnije Ponikva ob juž. žel., v spomin stoletnice rojstva in petdesetletnice njegove smrti. Udeležba je bila naravnost velikanška. Dopoldne je v župni cerkvi na Ponikvi g. Marko Kranjec iz Celja v izborni zasnovani propovedi na podlagi zgodovinskih dejstev dokazal, da katoliški duhovnik služi veri in omiki. Popoldne pa se je z godbo na čelu razvil dolg spreved iz Ponikve na Hotunje, kjer nam je po pozdravu g. župana Podgorška opisal g. profesor Strmšek iz Maribora življenje in delovanje Blaža Kocena kot duhovnika, profesorja in učenjaka. Kocen je bil rojen 24. jan. 1821 in je umrl na Dunaju 30. maja 1871. Ko je kot govornik odkril spominsko ploščo, izročil jo je v varstvo in last občini Ponikva. Po zahvalnem govoru domačega g. župnika podalo se je vse ljudstvo na lepo okrašene prostore g. Gobeca ob kolodvoru na Ponikvi, kjer se je v proslavo Kocenovega spomina vršila dobro uspeła ljudska veselica.

š Rop v cerkvi. V župni cerkvi sv. Martina na Pohorju so v noči 8. na 9. avgusta vlomili roparji in iz tabernakelja odnesli monštranco in ciborij ter iz ža-grada 2 mašna keliha.

tudi so veliki, kar sami na zraku izginili. Italijansko vojaštvo pobira po hribih tudi žico in železino sploh. Velikansko je tega materiala nakupčenega na raznih postajah, ki ga polagoma odvažajo v notranjost države v predelavo. Ampak leta bo do minula, preden bodo hribovi le deloma izčiščeni bodisi žice bodisi izstrelkov. Kmetje sicer urgirajo, da bi se čiščenje pospešilo, pa se vse le zelo počasi vrši, zato pa kmet celih predelov ne more za svoje namene izrabiti, ne more trave kositi, ne more po steljo in ima radi tega veliko škodo. Nekateri so si svoje senožeti ali svoja polja izčistili sami, drugi po delavcih. Poznam gospodarja, ki je samo delavcem moral plačati 1800 lir, da so mu vinograd žice in izstrelkov počistili.

Koder je vojska divjala, ni nobenega drevesa več. Samo nizko grmičevje sili počasi na dan. Zato ne dobiš sence na Sv. Gori, na Sv. Gabrijelu, na Sv. Katarini itd. — Vinogradov ljudje ne obnovljajo več. Tisočake bi morali investirati, predno bi jih mogli zopet uživati; tudi so delavci zelo dragi, za vsako uro poljskega ozir. kmetijskega dela sploh zahtevajo po tri lire, orači pa, ako si jih mora kdo najeti, po 100—150 lir na dan. Take zahteve onemogočujejo zbog konkurence posebno pri

vinu vsako obnovo vinogradov in celo polj, kjer nima gospodar lastne živine. Mnogokrat delajo kmetom ogromno škodo tudi veliki požari ob gorskih pobočjih, ki nastajajo vsled eksplozij težke municije. Ko sem bil zadnje dni na Goriškem, je zaporedoma v velikem obsegu gorelo nad Mirnom, ob Fajtu, na pobočjih Sv. Gore, Sabotina. Trava je vsled vročine izsušena; gori kot slama, ogenj pa zamori tuid vse grmičevje, ki poganja iz tal. Veliko škodo trpe tudi tisti kmetje, katerim so zemljišča uničena po rovih in nekdanih strelnih jarkih, ki se vijejo preko zapuščenih vinogradov, gozdnih in senožetnih parcel in ki se ne dajo izravnati. Edino zanimivost nudijo v tem, ker tako živo svedočijo, kako so posebno Italijani iskali zavetja v zemlji, kjer so le mogli in ker se po njih čisto jasno zasledujejo črte, po katerih so se oni po hribih in gričih goriške okolice približali svojim sovražnikom. V živo skalo so tisti rovi, do dva metra globoki, izkopani, neizmerno truda so stali, s potoki krvi so jih daljšali — končno so bili prostovoljno in bliskoma ostavljeni, ko je prišla novica, da je strela udarila v Kobarid.

Ampak vojak in vsak, ki je svetovno vojsko preskušal, vživa, če to stran vojske tu zasleduje. Vse se oživlja pred njim, voj-

ne grozote pa tudi odpor proti njim in volja, da bi se nikdar več ne ponavljale. Ta volja se stopnjuje v neskončno silo, ko stoji ob svojih samotnih potih po gorskih grebenih in pobočjih nenadoma pred snežnobelo lobanjo ali drugimi zadnjimi relikvijami človeškega telesa. O ko bi mati ali žena vedela, kje je tukaj njen sin ali njen mož našel svoj grob — brez cvetja in celo brez hladne zemlje! Res je, cele patrolje stikajo okoli, da zbiraajo kosti padlih vojakov; a še jih ostaja mnogo neopaženih, da trohne pod milim neboom ob dežju in vihri in zgócem solncu. Bog jim daj večni mir na drugem svetu! Tu ga niso našli.

Sicer pa se mora italijanski vojaški upravi izreči vse priznanje vsaj v eni točki pokopališča, kjer počivajo vojaki ali kamor so iz raznih raztresenih kotov prenesli relikvije vojaških trupel, so uzorno prirejena. Lepo obzidana in ograjena, grobovi skrbno negovani, križi povsod nad njimi! Vlada res pije ta do vojaka, ki je padel v vojni. Ni razlike med domačinom in sovražnikom, italijani so tudi vsi razni spomeniki, ki so izšli iz rok nekdanje avstrijske vojske tu ob fronti. Tudi lepo. Saj spada to in ono k vojakom svetovne vojske, da jih počivajo skupaj.

Dnevne novice.

— Zahvala g. ministra in pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja: Povodom svojega imenovanja pokrajinskim namestnikom v Ljubljani sem prejel toliko čestitk, da mi je skoro nemogoče, da bi se za vsako čestitko posebej zahvalil. Naj sprejmemo vsi oni, ki so se me spomnili ob priliki mojega imenovanja, za svojo ljubezno pozornost med potom moje najpristnejše zahvalo. — Pokrajinski namestnik-minister Ivan Hribar.

— Potovanje pokrajinskega namestnika. 13. t. m. potuje gospod namestnik v Doljno Lendavo, kjer bo ob devetnajstih čajanka. Dne 14. t. m. potuje v Mursko Soboto, kjer se vrši ob enajstih sprejem na okrajnem glavarstvu, ob trinajstih pa obed. Popoldne si namestnik ogleda severne kraje tega glavarstva. 15. t. m. se povrne namestnik v Ljubljano.

— Pevska zveza. Včeraj smo razposlali vsem pripravljenim pevskim zborom note za kamniško prireditve. Te dni začnemo razpošiljati izkaznice za delegate in druge udeležence, ker se je delo v tiskarni zakasnilo. Letaki in vabila bodo 15. avgusta izgotovljena in jih takoj dobe vsa pevska društva. Ker je delo ogromno in veliko povpraševanja, prosimo vse prizadejete nekoliko potrpljenja, ker nam vsled počitnic silno primanjkuje delavcev. Obenem pa že sedaj prosimo vse pevke in pevce, da pridno agitirajo za to prireditev, da bo udeležba iz prostrane naše domovine kolikor mogoče velika in častna. — Ker je vsled službe odbornikov, pisarna Pevske zveze večkrat zaprta, prosimo vse one, ki žele kake informacije ali pa izposojilo not, da se oglašajo, ako pridejo osebno v Ljubljano, v pisarno Slov. kršč. soc. zveze, Ljudski dom II. nadstropje, kjer ima P. z. posebno knjigo, v katero naj zapišejo svoje želje.

— »Za edinstvo naše države.« V 32. številki »Učiteljskega Tovariša« od 4. avgusta 1291 čitam v notici pod zgornjim naslovom tudi sledeče krilatice: »Resolucija je bila sprejeta z burnim aplavzom in navdušenimi življenjskimi, le peščica Slomškarijev na čelu jim neizogibni Silvester, je hotela ugovarjati, toda par prav umestnih medklicev, ji je vzelo sapo.« Ker bi utegnil ta ali oni moj nastop na neobvezni okrajni učiteljski konferenci krivo tolmačiti, naj sledi pojasnilo. Pred prehodom na dnevni red je predlagal g. voditelj Šega iz Jesenice dve resoluciji: Prva je izražala častitke regentu, ker se je ponesrečil naklep proti njegovemu življenju, druga pa je zahtevala, da izreče učiteljstvo radovljiškega okraja zahvalo onim poslancem, ki so glasovali za sprejetje ustave. — Izjavil sem v imenu članov Slomškove zveze, da se pridružujemo prvi resoluciji, glede druge pa sem povedal, da sicer priznavamo zakonitost ustave, vendar pa v tem oziru ne moremo nikomur čestitati, nakar je par učiteljev zahtevalo glasovanja, eden, ki je zavzemal silno važno zaupniško mesto v bivši avstrijski okupacijski armadi v Srbiji, je zavpil »Učitelj, ki ne priznava ustave, ne spada sem,« a drugi me je počastil s — »komunistom«. Resoluciji nista bili na glasovanju in zato formalno, druge resolucije, proti kateri je bil ugovor, ne smatram za sprejeto. — Če bi šlo le za to, da s glasno izjavo priborimo g. Segi nadučiteljsko mesto na Jesenicah, bi se v imenu božjem udali tudi glede — drugega predloga, ker zaničevani Slomškariji vsakemu tudi nasprotniku privoščimo — boljši kruhek. Nismo pa mogli glasovati, ker je Slomškova zveza iz načelnih vzrokov glede sedanje ustave za temeljito revizijo, torej na strani ogromne, čeprav za enkrat prezirane večine slovenskega in hrvaškega ljudstva. — Fran Silvester.

— Praktična metoda. V Belgradu imajo pravico plačevati nekaj nižje najemnine samo tisti, ki so že pred vojno stanovali v istih stanovanjih. Take stranke so seveda belgrajskim »gazdam« silno neprijetne in šikanirajo jih na vse mogoče načine, da bi jih spravili iz hiš in stanovanj oddali po poljubno visokih cenah. Sedaj so iznašli novo metodo. Kakor poroča »Politika«, proglašajo vsako neljubo jim stranko za komunistično, ki mora iz hiše ven! — Čudno, da v Ljubljani še niso prišli na to grandiozno idejo!

— Neljuba tiskovna pomota se je vrnila v naš včerajšnji uvodnik v drugi koloni zdojal. Tam je tiskano: »Ali jih (krivice) boste popravili, če je sploh kaj za popravljati, s pravico?« — Pravilno se mora glasiti stavek, kar je razvidno že iz smisla: »Ali jih boste popravili ... s krivico?«

— Razpuščena društva. Društva: 1. »Carniola, akademische Landmannschaft«, 2. »Deutscher konstitutioneller Verein«, 3. »Ortsgruppe Laibach des allgemeinen deutschen Sprachvereines«, 4. »Deutscher Lehrerverband für Krain und Küstenland«, 5. »Salzburger Hochschülervereine«, 6. »Deutscher Landesverband für Fremdenverkehr«, 7. »Deutscher Böhmerwaldbund«, 8. »Südmärkischer Krain-Küstenländischer Sängerbund«, 9. »Verein der

deutschen Staatsangestellten« se razpuščajo iz državnih interesov.

— Razpuščen občinski odbor. Občinski odbor v Polomu (okraj kočevski), je razpuščen. Za gerenta je imenovan Ivan Lobe v Polomu št. 13, ki sta mu pridružena za prisednika Franc Glibe, bivši župan v Kukovem št. 11, in Franc Siegmund v Polomu št. 4.

— Razglas o ustroju pokrajinske uprave za Slovenijo je izšel v 94 št. »Uradnega lista« pokrajinske uprave za Slovenijo, kakor se imenuje odslej.

— Prostoletno gasilno društvo v Dobropoljah javlja udeležence s slavnosti 20 letnice dne 14. avgusta, da odhaja posebni vlak iz Dobropolj proti Ljubljani ob 10.32 uri ter pride v Ljubljano ob 12.45. uri.

— Za pogorelce v Danah. Gospod dr. Otokar Beneš, generalni konzul češkoslovaške republike v Ljubljani, je daroval za pogorelce v Danah ob Cerkljanskem jezeru 500 kron. Za velikodušni dar se mu izreka najtoplejša zahvala.

— Nesreče. V Nadlesku pri Starem trgu je zgrabil mlatični stroj za levo roko 56 letno vdovo Marijo Benčino. — V Toplicah je pa zgrabil mlatični stroj za peto 8 letnega Vinka Poliška in ga težko poškodoval. — 22 letno delavko na žagi barona Borna na Pristavi je urezala žaga v roko. Poškodba je težka.

— Pretep. Dne 8. avgusta ob 8. uri zjutraj so se stekli fantje iz Staneč in iz Medna. Med pretepom je bil Ljotz Brodnik iz Medna obrezan z nožem na hrbtu in na roki. Brodnik trdi, da ga je ranil Feliks Tršan.

— Cigan s cesarsko brado. Nikolič je ogoljufal nekega lahkovernega Zgošana, s katerim je zamenjal kobilo. Zgošan je dal ciganu zdravo, cigan pa Zgošanu nadušljivo kobilo. Cigan se zaseduje.

— Tatvina. Ukradena je bila dne 8. avgusta t. l. ob 7.15 uri dopoldne v stanovanju g. Josipa Gradišnika, uradnika Zdrženih papirnic v Goricanah pri Medvodah, zlata damska ura v obliki medaljona, z dvojnimi pokrovom, na zgornji strani okrašena z 12 briljanti v zvezdni obliki, z zlato vratno verižico in zlata damska ura z usnjato zapesnitico. Pred nakupom se svari. Eventuelne podatke se prosi na gornji naslov.

Kako se obvaruješ tifusa in griže.

Bodi vedno snažen in umit; pred vsako jedjo in kadar prideš iz stranišča, si umij z vodo in milom roke; ne primi nikdar jedi z umazano roko. Sadije moraš vedno dobro umiti in olupiti predno ga zaužiješ, istotako moraš salato zelo dobro umiti. Pazl strogo na svago v hiši in okoli hiše; stranišča in gnojnice je treba večkrat na teden dobro posuti z živim apnom.

Ne hodi v hiše, kjer leži bolnik bolan za tifusom ali grižo, dokler ni ozdravljen in ni hiša razkužena. Bolnik mora ležati vedno sam v svoji lastni sobi. V to sobo ne sme stopiti nihče drugi kakor samo oseba, katere střeže bolniku. V bolniški sobi mora biti vedno pripravljena a) posoda s 3% lizolovo raztopino (2 žlici lizola na en liter vode), v kateri se mora oseba, ki střeže bolnika, vslej umiti roke, kadar se je dotaknila bolnika, postelje, nočne posode itd., b) posoda z živim apnom, katerega se primeša eno dobro pest odpadkom bolnika; kajti v blatu in vodi se nahaja največ povzročiteljev tifusa in griže.

Vsi prebivalci okužene hiše morajo uživati samo kuhano jedila in piti samo prekuhanu vodo. Pokončavati se mora muhe in drugo mrčes, katere prenaša kali od nesnage na človeka in jedi.

Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro.

Ljubljanske novice.

lj Sprejem Orlov - tekmovalcev iz Strassbourga. Sprejem tekmovalne vrste iz Strassbourga je v četrtek, dne 11. avgusta ob trideset na deveto uro zvečer. Odseki in naraščaj se zberejo ob pol 8. uri zvečer pred Ljudskim domom. Od tam skupen odhod na kolodvor. Sprejem se vrši na peronu. Ako se dohod tekmovalcev zakasni, se vrši sprejem v petek zvečer ob isti uri. V tem slučaju pa se bo odpoved sprejema odsekom pravočasno naznanila. Za Ljubljancane se odpoved naznani na deski pred Jugoslovansko tiskarno.

lj Odlikovanje dr. Tavčerja. Dne 10. avgusta 1921 je izročil v okusno z zelejem okrašen posvetovalnici ljubljanskega rotovža namestnik Hribar bivšemu županu dr. Ivanu Tavčeru red sv. Save II. vrste. Slavnosti se je udeležil stari občinski svet, mestno uradništvo in veliko občinstva na galeriji; navzoč je bil tudi generalni konzul češkoslovaške J. Beneš. Namestnik Hribar je v daljšem govoru opozarjal na zasluge, ki si jih je pridobil dr. Tavčar kot pisatelj. Opozarjal je dalje na zasluge dr. Tavčerja kot člankarja in politika za časa njegovega delovanja v deželnem zboru, v državnem zboru in mestnem svetu ljubljanskem. V vojni dobi je posebno skrbel očetovsko za ubožne sloje. Vsled vseh teh zaslug mu je podelil kraljevič Aleksander red sv. Save II. vrste. Tu so pozdravili slavljenca navdušeni živio-klici, z galerije so se pa vsule na dr. Tavčerja cvetlice. Gospod dr. Tavčar se je na to zahvalil gospodu namestniku. Kar tiče njegovih zaslug, je dejal, je bila marsikatera navdahnjena od g. Hribarja. 9 let je bil župan v časih, ko je bila Ljubljana v nevarnosti, da je ne razstrelje italijanski topovi. Kakor je bil maršal Borojevič sovražna, mora slavljenec danes priznati, da je bila njegova zasluga, da Ljubljana ni v razvalinah. Med vojsko so delali v občinskem svetu složno za to, da smo preskrbeli prebivalstvo z živežem, in nismo delali nobenih dolgov. Sedaj mora priti Ljubljana v tak finančni položaj, da se bodo izvršila potrebna dela. Od početka je bil pristaš naše države in pravice. Država je prva, bo ostala prva in mora ostati, če hočemo, da bo Slovenec živ. Končal je svoj

govor s Slava-klici kralju Petru in kraljeviču Aleksandru. Nato je pripel namestnik Hribar dr. Tavčarju na prsi red. Ko je namestnik odšel, je z daljšim govorom izročil ravnatelj dr. Zarnik bivšemu županu dr. Tavčarju adresu, kar ga je tako ganilo, da ni mogel odgovoriti, kakor je »amera-val; obile so ga solze.

lj Poročil se je 6. t. m. g. Vilko Deržaj, mesani učitelj z gđ. Tončko Hribernikovo iz Ljubljane.

lj Shod najemnikov se je vršil včeraj zvečer v Mestnem domu. Shoda so se udeležili v prvi vrsti najemniki poslovnih prostorov, za katere ne veljajo več določbe stanovanjske naredbe. Posamezni govorniki so navajali naravnost gorostasne slučaje povišanja cen za te prostore. Tako mora plačati trgovec S. v Stritarjevi ulici 200 tisoč kron letno, gostilničarki v isti ulici je bila zvišana najemnina na 20 kratno dosejanje ceno — ali naj tudi ona zviša ceno jedi in pijači za 20 krat? Odvetnik dr. L. mora plačati 72 tisoč kron letno za svojo pisarno itd. Koncem koncev bo pa plačal vse te stroške edino-le — konsument!

lj Vojaske koncert na vrtu hotela Union v Ljubljani se vrši v četrtek, dne 11. t. m.

lj Dotična gospa, ki je potovala v ponedeljek s češkoslovaškim vlakom iz Trsta v Ljubljano in bila v Postojni naprošena od druge gospe, naj popazi na potno kosaro, se naproša, naj na upravo »Slovenec« naznani svoj naslov, oziroma sporoči, če ji je znano, kje se nahaja prtljaga.

lj Surovost. Gospod Anton M. je šel s svojo ženo na Selo domov. Kar se je obrnil pred njima gredoči Miha S., ki je hotel Antonu vzeti kloboč z glave, kar je Anton še pravočasno preprečil, nakar je Miha udaril s palico Antona po levem čelu. V temi je S. izgubil, kmalu na to je prišel po cesti g. France T. s svojo ženo in zopet je prišel Miha S. in vzel g. T. kloboč z glave rekoč, da je njegov. Žena g. T. je S. olizala kloboč, toda S. je nato gospo T. sunil s tako silo, da je padla in omedlela. S. je pobral nato še T.ov kloboč in vrget tudi gospoda T. na tla ter zginil v temo.

lj Poljske tatvine. V bližini bolnice za silo je bilo ukradeno posestniku Janezu Kunaverju iz Kleč 6 kupov pšenice. — Krompir je kradel Med hmeljniki znan tat.

lj Izguba listnice. Andrej Toplikar je zgubil črno listnico z vsebino 200 kron in 133 lir.

lj Iz kraljevine SHS izgnan je Peter Vasiljevič iz Trnova v Bolgariji.

Gospodarski položaj vsled suše.

Gorica, 9. avgusta.

Pri nas je suša. In ta ne pomeni samo nekaj otave manj, nekaj izsušenih studencev, ampak grozi celi deželi občutna gospodarska katastrofa, ki jo južni značaj našega ljudstva danes še ne predvideva, dasi je neizogibna.

Ze pred mesecem dni je bilo, ko si slišal na železnica in drugje pogovore: »Če ne pride kmalu dež, bo huda.« In od tedaj ni bilo niti kapljice dežja, zakaj posameznih desetminutnih nalivov nad enim samim krajem, ne moremo šteti. Od tedaj že solnce kot z iglami in suši zemljo in rastline. Ponoči pa pihlja tupatam le suh in vroč veter, ki še bolj izsušuje že itak od solna vso izsušeno in razpokano zemljo.

Dež, ki ga vidimo od daleč, kako pada v hribih, ne pride do nas; kvečjemu povzroči veter, ki dvigne velike množine prahu, da skoraj ni mogoče na cesto.

Ljudstvo pa dan za dnem prosi za dež in ga pričakuje, a zaman. Gledati mora, kako gine njihov trud. Suša je povzročila, da je še krompirja malo in da ni uspel kot druga leta. Posebno so prizadeta Brda, Kras in Istria. Njih glavni pridelki: trta, turščica, fižol bodo vničeni. Turščica in fižol sta se že po večini posušila, zdaj se sušijo tudi že trte, če ne pride v kratkem dež. Mnogo trpi tudi Vipavska dolina.

Ljudstvo, ki je že med vojno silno pretrpelo, gleda s strahom v bodoče leto. Suša je precej huda tudi po ostali Italiji. Naše ljudstvo bi celo ob zelo ugodni letini le težko izhajalo, ker glavnega pridelka — vina — ne more prodati za tisto ceno, da bi pokrilo lastne stroške. Država sama ne bo mogla pomagati, ker jo tarejo neizmerne gospodar. skrbi. Vsled suše pa je draginja že danes silno narastla. O zelenjavi niti ne govorimo; vse skupaj vpliva tudi na ceno drugega blaga.

Naši možje in fantje bodo morali iti na delo, da preživijo sebe in svoje, letos mnogo bolj kot druga leta. Toda kam? Brezposelnost trka že danes na vrata in na stotine delavcev je odpuščenih dan za dnem. Ni treba omenjati, da odpuščajo naše ljudi in jemljejo Italijane, ki so cenejša dasi slabša delavska moč, a eno je — Italijani so. Slovenci bodo obsojeni, da pridejo v tujino po dela in kruha. V jeseni in na zimo jih bo na stotine potrkalo na vrata Jugoslavije.

Treba bi bilo kaj storiti, da bi naši ljudje ne ostali brez dela in kruha v tem za naše gospodarstvo tako kritičnem letu. S tem bo podprt tudi slovenski živelj v zasedenem ozemlju, s tem se bo tudi vršila nehote najživeja propaganda med našim ljudstvom, ki bodo v iskanju kruha in zasluga v trajnem stiku s svojimi soplemenjaki v svobodni državi. Vsekakor pa je zadeva resna in je ne moremo in ne smemo podcenjevati.

Katoliški vestnik.

c K sestanku prednikov in prednic M. D. dne 14. in 15. avgusta v Ljubljani se priklasi še vedno sprejemajo. Smejo pa priti in naj, gotovo pridejo tudi nepriglašeni. Priglasijo naj se ob prihodu. Dekleta v Lichtenurnu, možki v Marijanišču. Možkih je priglašenih še malo; zato se še enkrat opozarjajo in vabijo: vsaka družba naj pošlje vsaj dva zastopnika; če želi pa tudi več. Tudi novomeška okolica, kjer je ta dva dni shod, od tega sestanka ni izvzeta. — Vodstvo M. D.

Prosveta.

pr Pevska zveza. Ob priliki koncerta Sloven. glasb. društva »Ljubljana« v Rimskih Toplicah dne 7. t. m. so se sestali zastopniki raznih pevskih zborov, da osnujejo Celjsko pevsko okrožje. Zastopanih je bilo deset zborov, ki so vsi člani Pevske zveze. Zvezni pevovodja g. prof. Bajuk je pojasnil sedanje delovanje Pevske zveze, razložil pomen strokovnega glasila in povdarjal važnost prve velike zvezne prireditve 28. t. m. v Kamniku. Nato se je vršila volitev okrožnega odbora, v katerega so bili izvoljeni gg. Vekoslav Jagodje, predsednik; Franjo Hrušovar, tajnik; Alojzij Mihečič, pevovodja ter kot odborniki po en zastopnik vsakega v okrožju včlanjenega zbora.

Orlovski vestnik.

Kamniško orlovsko okrožje priredi na Veliki Smarod dne 15. avgusta t. l. na Homcu javno teletodbo. Ob pol 2. uri je sprejem gostov pred solo, nato spreved z godbo na čelu na griček, kjer se vrše v znani božjepotni cerkvi litanije. Točno ob 3. uri pa se prične teletodba in po nji na vrtu poleg teletodišča prijateljska zabava. Preskrbljeno je za točno postrežbo; obilni srečolov, petje, godbo, šaljivo postjo, itd. — Vsi okoličani, posebno Ljubljanci ste vabljeni, da pridete na prijazen Homec!

Turistika in sport.

Nogometne tekme ob desetletnici S. K. Hirijs. V nedeljo 14. ob 18. uri igra rezerva Hirijske proti S. K. Sparta, na praznik 15. ob 18. uri se vrši odločilna tekma za prvenstvo Slovenije v sezoni 1920-21 med S. K. Hirijs in Atletiki iz Celja. Ob rivala za prvenstvo sta igrala že 17. pr. m. v Celju. Ker pa je izpadla igra takrat nedoločno (4:4) se 15. t. m. ponovi.

Povodom desetletnice svojega obstoja priredi S. K. Hirijs velik medkulski lahkoatletični meeting, kateri obeta postati zelo zanimiv in obširen. Poleg številnih domačih tekmovalcev je prijavljenih tudi veliko število zagrebških tekmecev, med temi priznani atleti kakor: Kirin, Matz, Gašpar itd. Posamezni njihovi rezultati dosegajo rezultate mednarodnih lahkoatletičnih tekem. Prvič bomo videli v Ljubljani res prvovrstne moči na polju lahke atletike, kar naj bo v nadaljnjo spodbudo našim v večjih in mednarodnih tekmah še neizkušenim tekmovalcem.

Ustmene prijave za plavalno in lahkoatletično tekmo sprejema g. Jos. Beneš, Jadranska banka. Prijavljenim plavalcem je proti legitimaciji za treniranje na razpolago plavalni prostor in skalna deska v čolnarni Ljubljanskega športnega kluba.

Gospodarstvo.

BORZA.

Zagreb, 10. avg. (Izv.) Devize: Pešta 43.25—43.50, Berlin 207.50, Italija 732—734, London 611—612, New York 167. Pariz 1310—1315, Pariza 208.50—208.75, Dunaj 16.60—16.85, Zurich 2825—2840, Napoleon 538—546, Valute: dolar 162.50. Dunaj, 10. avg. (Izv.) Devize: Pešta 367, Berlin 1300, Italija 4700, London 3750, New York 1048, Pariz 8250, Praga 1310, Zürich 17250, Bukarešt 1340, Zagreb 605, Varšava 49, Holandsko 32000.

Curih, 10. avg. (Izv.) Devize: Pešta 150, Berlin 732.12, Italija 2585, London 2171, New York 704, Pariz 4635, Praga 752, Dunaj 0.65, Bukarešt 700. Valute: nem.-avst. K 0.57.

g Naše rečne brodovje. Po odloku ameriškega razodnika g. Hlynesa je pripadlo naši državi od bivšega avstro-ogrškega rečnega brodovja 396.347 ton s 34.004 konjskimi silami. To brodovje je zaplenila zavezniška vojska kot vojni plen in kot tak je bilo to brodovje tudi dodeljeno posameznim zmagovalcem, katerim posest je postala po odločbi Hlynesa sedaj pravna last. Samoočebni je umevno, da pripade dodeljeno brodovje državi — drugod, pri nas pa ne. Vrednost nam dodeljenega brodovja cenijo večaki na 3 milijarde dinarjev, ki bi jih država silno potrebovala. Naša država je pa kavalirsko odstopila izkoriščanje brodovja »brodarskemu sindikatu«, v katerem sede zastopniki velikih, v prvi vrsti seveda belgrajskih bank, a država ima zadoščeno, da lahko gleda, kako masne dohodke spravljajo drugi!

g Pridetek sladkorja na Kubi je po poročilu pariške izdaje lista »The Chicago Tribune« tako bogat, da presega vsa prejšnja leta ter je še povečal že obstoječo gospodarsko krizo na tem otoku, ker je potisnil sladkorne cene na svetovnem trgu zopet navzdol. Momentano stane en funt sladkorja na Kubi dva (amerikanska) centa in dva milijona ton se ga nahaja v skladiščih, tako da ne vejo kam z njim. Upajo pa, da ga bodo Združene države konsumirale in milijon ton do konca tega leta in da bo ostane kupila Evropa. Banke so v skriptah zaradi posojil posestnikom sladkornih plantaž, ki jih sedaj ne morejo vrniti in ker je večina hranilnih vlog bila dvignjenih, so mnogi denarni zavodi ustavili izplačila, med njimi celo močna National Bank, ki je imela vlog za 200 milijonov dolarjev.

g Pridetek bombaža v Združenih državah bo po dotedanjih cenitvah za tretjino manjši od lanskega leta. Cenijo ga na približno 8 milijonov bal (a 500 funtov), dočim so leta 1920 pridelali 12 in kol milijona bal.

g Cene na Angleskem, ki so od julija lanskega leta vedno padale, so se v zadnjem času nekoliko ustavile. Če vzamemo za podlago primerjave povprečne cene najvažnejših življenjskih potrebščin v letu 1920 in jih označimo s 100 so znašale indeksne številke vtekočem letu 42.1 v januarju, 66.8 v februarju, 62.2 v marcu, 60.8 v aprilu, 59.3 v maju, 58.5 v juniju in 58.6 za ravnokar minuli mesec julij.

g Živahno kampanjo za znižanje državnih izdatkov vodijo že dalje časa vodilni časopisi na Angleskem. Pri nas v Jugoslaviji pa sredi neznosnih političnih bojov sploh ne pridemo do tega, da bi gospodarska vprašanja stvarno razmotrili. Edino, kar visoke državniške glave pri nas redno producirajo, so razne obznanje in druge omejitve osebne svobode. Njihovo geslo je menda: Après nous le deluge!

Učiteljica z dežele išče za en mesec proti dobremu plačilu hrane in stanovanja pri slovenski uradniški ali učiteljski rodbini, da bi se izpopolnila v slovenski konverzaciji. — Ponudbe pod »Slovenščina« štev. 2827.c

KUHARICA, samostojna in zanesljiva, vajena gostilniške kuhinje, se takoj sprejme. — Ponudbe na hotel TRIGLAV, Sevnica ob Savi.

Proda **posesivo** obstoječe iz hiše z vsemi pritiskalnimi, sadni vrt, niže in nekaj hoste ob južni železnici blizu večjega trga pri Ljubljani. V hiši dobro vpeljana gostilna. — Naslov pove upravnisti lista pod štev. 2789.

Hiša naprodaj. Prodajam enonadstropno hišo z hlevom in gospodarskimi poslopji v lepem kraju blizu Bleda. V hiši je dobro vpeljana gostilna, dobro idoča lesna trgovina, električna razsvetljava, vodovod v bližini. Hiša je nova, vsa v dobrem stanju. Cena 150.000 din. Naslov pove uprava lista pod št. 2787.

Kleparske pomočnike sprejme proti dobri plači trdka BOČAK, TRZIC. 2818

Inserirajte v „Slovenca“

Akviziter

izveden v vseh tozadevnih zavarovalniških poslih, se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji. — Ponudbe pod »Akviziter« 2819c sprejema uprava »Slovenca«.

Mizarskega vajenca pošteni kmet-skih staršev sprejme Franc Goljar, mizar, mojster, Dravljje, p. št. Vid nad Ljubljano.

Poslovodkinje, prodajalke za trgovine (podružnice) z mešanim blagom, popolnoma izurjene moči z večletno prakso, katere imajo veselje za na deželo in znajo tudi same kuhati, se iščejo. — FRANC DOLENC, Kranj. 2807

Sprejme se takoj **pletilja** (šriktarica) na stroj, Ciril Vajt, Kranj trgovina z volnenimi izdelki.

Iščem kuharico samostojno moč, srednje starosti, ki bi hotela opravljati tudi druga hišna opravila. Biti mora poštna, varčna in snažna, ter se mora razumeti na vsa gospodinjstva dela. Plača 400 K. Ponudbe na tovarno Hribar, Slovenjgradec.

Bela molzna koza se prodaj. Ljubljana, Zaloška cesta 6. 2821

Gostilna v najem za 3 leta se takoj odda gostilničarju s koncesijo. Gostilna je v bližini župne cerkve v Dobropoljah. Pojasnila daje Anton Mesojedec, pesestnik v Zagorici, p. Videm - Dobropolje. 2828

Garnitura pohištva, plišaste, ga in vdelanega z bisernicami, se prodaj. Ogle-da se lahko ob vsakem času v Gradišču štev. 1, II. nadstr. 2824

3 oleandri, rdeče cvetoči, nad 2 m visoki, se prodaj. Poizve se v Novem Vodmatu št. 18 ob Zaloški cesti. 2826

Stara kočija (koleselj), ki ni več upotrebljiva in ki bi imela še dobra peresa in osi, se kupi. Ponudbe z navedbo cene se prosi na: Franc Pavletič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, III. nadstr. 2829

Otvoritev trgovine!

Naznanjam, da sem otvoril trgovino z mešanim blagom in se cenj. občinstvu najtopleje priporočam. — Postrežba točna, cene solidne.

Spoštovanjem
AL. SINIGOJ, trgovec,
Sv. Florijana ulica 17.

Oddam v Ljubljani nahajajoči se **trgovski lokal**

proti takojšnemu prevzemu. Nizka najem-nina. Ponudbe pod »odkup« na upravo.

Išče se samostojen **knjigovedja - korespondent** za takojšen nastop. Ponudbe na tovarno Hribar, Slovenjgradec.

PES ČUVAJ, se prodaj. Sedem mesecev star, je izvrsten osebni varuh in apoter. — Naslov pove uprava lista pod »št. 2820c.

Suhe gobe (jurčke) lepe, kupuje po najvišji ceni trdka MIHAEL OMAHEN v Višnji gori. 2816

Moko

prvovrstnih baških in banatskih mlinov nudi po najnižjih dnevnih cenah iz svojega skladišča v Zagrebu veletrgovina moke VJEKO-SLAV WIELAND in DRUG, Zagreb, Ilica 191. Telefon 6-43.

Filip Seršen, veleposestnik na Podgradju pri Ljutomeru ima več polovnikov najboljšega **vina** — cenl. — Pridite in poskusite. —

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znaneem pretužno vest, da je naš iskreno ljubljani

LOJZE

nenadoma po kratki in mučni bolezni v cvetoči dobi 19 let boguvdano v Gospodu za vedno zatislil svoje oči.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v četrtek, dne 11. avgusta ob 6. uri popoldne iz mrtvašnice na pokopališče v Radovljico.

Lancovo pri Radovljici, dne 9. avgusta 1921.

2825

Žalujoča rodbina Zupanc.

Najnižje cene!

Najnižje cene!

VULKAN tvornica gumijevih izdelkov v Kranju

Izdeluje

prvovrstne podpetnike.

Čisto domače podjetje!

Poziv na subskripcijo delnic III. emisije

Gospodarske banke d. d., prejšnje Novo sadske Narodne banke d. d., Novi sad.

Z odlokom redne glavne skupščine poviša se delniška glavica z izdajo novih delnic na nominalno vrednost K 4.000.000. V tem smislu se daje na javno subskripcijo:

17.000 (sedemnajsttisoč) delnic po K 200— nominalne vrednosti

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo prednost, da podpišejo delnice III. emisije, ter se jim nudi za eno delnico prve ali druge emisije ena delnica tretje emisije po kurzu K 250— za tel. quel za neoptirane je kurz isti.
2. Neoptirane delnice bo upravni svet razdelil med one podpisovatelje, ki imajo opcijske pravice.
3. Subskripcijska mesta so:
Gospodarska banka d. d., Novisad,
Zadružna Gospodarska banka d. d. Ljubljana, Dunajska cesta 38.,
Podružnica Zadružne Gospodarske banke d. d., Djakovo, Maribor, Sombor in Split ter ekspozitura na Bledu.
4. Subskripcija traja od 20. julija do 20. avgusta 1921.
5. Subskribent mora za podpisane delnice takoj pri prijavi vplačati celo vsoto, v nasprotnem slučaju se na njegovo prijavo ne bo oziralo.
6. Dosedanji delničarji, kateri se hočejo poslužiti svoje opcijske pravice, morajo ob priliki prijave predložiti originalne delnice Novosadske Narodne banke d. d., Novisad.
7. Po izvršeni subskripciji si pridržuje upravni svet pravico porazdelitve delnic subskribentom.
8. Nove delnice uživajo pravico do dividende od 1. julija 1921 ter so opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.
9. Vsakemu subskribentu bo Gospodarska banka izdala potrdilo o številu podpisanih delnic in o vplačani vsoti. Po razdelitvi delnic se bodo subskribentom proti povračilu potrdila izročile originalne delnice ali začasno potrdilo o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se bodo pozneje zamenjala z originalnimi delnicami.
10. Subskribentom, ki se jim niso mogle dodeliti delnice ali ne v subskribirani višini, se bo odgovarjajoča vsota odnosno prebitek vplačila povrnila s 5 % obrestmi.
11. Razlika od vplačane vsote nove delnice in njene nominalne vrednosti pripada v smislu § 9. društvenih pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

NOVISAD, meseca julija 1921.

Upravni svet Gospodarske banke d. d. v Novom sadu.